

**'Quicksan natuurtoets uitbreiding
recreatieoord Krieghuusbelten, Raalte'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van de Flora- en faunawet*

COLOFON

Titel: 'Quickscan natuurtoets uitbreiding recreatieoord Krieghuusbelten, Raalte'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet

Projectcode: 09295

Status: Concept

Datum: 8 oktober 2009

Auteur: Ing. M. (Martijn) Bunskoek

Eindredactie: Ir. A. B. (Arjen) Goutbeek

Veldonderzoek: Ing. M. (Martijn) Bunskoek

Opdrachtgever: Camping Krieghuusbelten

Contactpersoon: Dhr. H. (Han) Westenenk

EcoGroen Advies BV

Postbus 625

8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Bunskoek, M. (2009). Quickscan natuurtoets uitbreiding recreatieoord Krieghuusbelten, Raalte; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 09-295. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Nota Ruimte.....	4
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	5
3.1	Methode.....	5
3.2	Flora	5
3.3	Zoogdieren	5
3.4	Broedvogels.....	6
3.5	Amfibieën	7
3.6	Vissen.....	7
3.7	Overige soortgroepen	7
4	Geraadpleegde bronnen	8

Bijlage

I	Wettelijk kader
---------	-----------------

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Recreatieoord Krieghuusbelten (contactpersoon dhr. H. (Han) Westenenk) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in het kader van de beoogde plannen voor uitbreiding rondom een plas aan de Krieghuisweg.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 28 augustus 2009 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn op hoofdlijnen getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Op basis van de aard van de ruimtelijke ingrepen kan geconcludeerd worden dat deze geen negatieve effecten hebben op de in de omgeving aanwezige Natura 2000 - gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, EHS - gebieden en gebieden met natuurwaarden buiten de EHS.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het plangebied bestaat uit een agrarisch perceel (maïs) en een recreatieplas (zwemmen, vissen) met omliggende oeverzones, ligweides, een singel, struweel en ruigte aan de Krieghuisweg direct ten zuiden van Recreatieoord Krieghuusbelten ten noorden van Raalte. De beoogde plannen op de locatie bestaan uit een uitbreiding van de huidige plas in zuidelijke richting en een herinrichting van de oevers om het plaatsen van circa 60 stacaravans mogelijk te maken. In het noordelijk deel van de plas blijven voorzieningen aanwezig om te vissen (steigers) en zwemmen (zandstrand).

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- Er zijn geen geschikte vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen en voorgenomen plannen hebben geen nadelige gevolgen op vlieg- en/of jachtroutes en foeragerende vleermuizen;
- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van middelhoog beschermde Steenmarter aangetroffen. Ook sporen die duiden op de aanwezigheid van Steenmarter zijn niet gevonden, het voorkomen van deze soort is zodoende niet aannemelijk;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten als Gewone bosspitsmuis, Veldmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Egel, Bosmuis en Mol te verwachten;
- De oeverzones van de plas vormen geschikt broedbiotoop voor soorten als Meerkoet, Wilde eend, Dodaars, Fuut, Kuifeend, Waterhoen, Rietgors, Kleine karekiet en Fitis. Aanwezige bomen, struiken en ruigtes vormen geschikt broedbiotoop voor algemene soorten zoals Merel, Koolmees, Tjiftjaf, Houtduif, Grasmus, Winterkoning, Fitis, Bosrietzanger en Zwartkop. Nesten van jaarrond beschermde broedvogels zijn niet aangetroffen;
- De laag beschermde Gewone pad kan voortplantend worden verwacht in de plas. Overwintering van laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander is te verwachten in het strooisel onder de aanwezige struiken en bomen;
- Er zijn geen reptielen of beschermde flora, ongewervelden en vissen aangetoond of te verwachten.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet aan de orde;
- Voor de in het plangebied mogelijk voorkomende laag beschermde zoogdieren en amfibieën wordt als belangrijkste mitigerende maatregel fasering in tijd genoemd. Schade is - indien de planning van activiteiten dit toelaat - te minimaliseren door grondwerkzaamheden en het eventueel verwijderden van beplanting, zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september - oktober. Dit is buiten de voortplantingsperiode van veel dieren, dus buiten de periode waarin dieren extra kwetsbaar zijn;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor begin maart en na half juli. Overigens wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang van een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedsfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Recreatieoord Krieghuusbelten (contactpersoon dhr. H. (Han) Westenek) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in het kader van de beoogde plannen voor uitbreiding rondom een plas aan de Krieghuusweg.

In verband met de Flora- en faunawet, de Nota Ruimte en de Natuurbeschermingswet is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten. In het voorliggende onderzoek worden de mogelijke consequenties in beeld gebracht van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie

Het plangebied bestaat uit een agrarisch perceel (maïs) en een recreatieplas (zwemmen, vissen) met omliggende oeverzones, ligweides, een singel, struweel en ruigte aan de Krieghuusweg direct ten zuiden van Recreatieoord Krieghuusbelten ten noorden van Raalte (figuur 1).

De beoogde plannen op de locatie bestaan uit een uitbreiding van de huidige plas in zuidelijke richting en een herinrichting van de oevers om het plaatsen van circa 60 stacaravans mogelijk te maken. In het noordelijk deel van de plas blijven voorzieningen aanwezig om te vissen (steigers) en zwemmen (zandstrand).

Figuur 1: Ligging plangebied (geel omlijnde gebied) aan de Krieghuusweg ten zuiden van recreatieoord Krieghuusbelten, Raalte (bron kaartondergrond: Google Earth, 2009).

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één veldbezoek op 28 augustus 2009 en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen).

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep van het plangebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings) en compenserende maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te garanderen.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van o.a. de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In dit hoofdstuk wordt nagegaan welk gebiedsgericht natuurbeleid uitwerking heeft in het plangebied.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (Ministerie van LNV, 2009).

Natura 2000-gebieden

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogels. Plannen of projecten in, of in de nabijheid van, een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van de instandhoudingsdoelstellingen kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied. Op ruime afstand van het plangebied ligt Natura 2000-gebied; Vecht- en Beneden-Reggegebied. Dit gebied ligt op een afstand van ruim 5,5 kilometer tot de planlocatie. Tussen de planlocatie en dit Natura 2000-gebied ligt onder andere agrarisch gebied, bebouwing en infrastructuur.

Gezien de afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied en de tussenliggende barrières (agrarisch gebied, bebouwing en infrastructuur), wordt geconcludeerd dat de voorgenomen plannen geen effecten zullen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet is dan ook niet noodzakelijk.

Beschermde Natuurmonumenten

In de nabijheid van de onderzoekslocatie bevinden zich geen Beschermde Natuurmonumenten. Gezien de afstand, ligging en aard van de beoogde ingreep vindt als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen dan ook geen aantasting plaats van Beschermde Natuurmonumenten.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en wordt ondermeer ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied aangewezen.

Ecologische hoofdstructuur

De EHS kent een specifieke bescherming. Ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan (het 'Nee, tenzij regime'). Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

Volgens de begrenzing van de EHS van de Provincie Overijssel (Omgevingsvisiekaart, vastgesteld op 1 juli 2009) is de afstand tot het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als EHS circa 200 meter. Het betreft hier een langgerekt gemengd bosgebied tussen Heino en Lemelerveld en recent ingerichte nieuwe natuur.

Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is directe aantasting zoals areaalverlies niet aan de orde. Gezien het huidige recreatieve gebruik van het plangebied en omgeving gelijk zal zijn aan het toekomstige gebruik, worden geen toenemende negatieve effecten (bijvoorbeeld verandering in grondwaterpeil, toename recreatieve aanloop of toename van lawaai) op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS verwacht.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied ligt niet in een gebied dat door de provincie is aangewezen als ganzenfoerageergebied of als weidevogelbeheergebied (Omgevingsvisiekaart, Provincie Overijssel, 2009). Het meest nabij gelegen weidevogelbeheer- en ganzengebied ligt op een afstand van circa 2,5 kilometer ten oosten van het plangebied. Gezien de grote afstand worden als gevolg van de beoogde plannen geen negatieve effecten op dit weidevogelbeheer- en ganzengebied verwacht.

3 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

3.1 Methode

Het onderzoek is gebaseerd op één dagbezoek op 28 augustus 2009. Tijdens het veldonderzoek is aandacht besteed aan onder andere de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3). Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4; geraadpleegde bronnen) en expert judgement, een uitspraak gedaan over de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht.

3.2 Flora

De oeverzone van de plas is met name begroeid met algemene soorten van moeras en ruigte als Grote lisdodde, Wolfspoot, Riet, Liesgras, Grote brandnetel, Gewone rolklaver, Moeraswalstro, Oeverzegge, Wilgenroosje, Heermoes en opslag van Zwarte els en wilg. De omliggende ligweide bestond met name uit Engels raaigras, Gewone paardenbloem, Grote weegbree, Witte klaver en Madelief. In de omliggende singel, struwelen en ruigten langs de buitenzijde werden soorten aangetroffen als Zomereik, Zwarte els, Wilde lijsterbes, Zachte berk, Gewone braam, Grote brandnetel, Akkerdistel, Speedistel, Hazelaar, Veldzuring, Zilver schoon en Rietgras. Het zuidelijke deel van het plangebied bestond uit een maïsakker.

Binnen het plangebied zijn geen beschermde planten of soorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de terreingesteldheid en soortensamenstelling zijn er ook geen beschermde soorten of soorten van de Rode Lijst te verwachten.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen binnen het plangebied geïnspecteerd op aanwezigheid van geschikte holten, spleten en ruimten die als potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen fungeren. In geen van de onderzochte bomen zijn holten aangetroffen die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Er is in het plangebied geen bebouwing aanwezig.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en kunnen zodoende beschermd zijn. In het plangebied bevinden zich geen 'onmisbare' lijnvormige elementen welke worden verwijderd. De plannen geven daarom geen aanleiding schade te veronderstellen aan de migratiemogelijkheden van vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Het plangebied en de omgeving van het plangebied zal - ook na de ingreep - geschikt blijven als foerageergebied van vleermuizen, mits geen overmatige verlichting plaatsvindt van het wateroppervlak. De plas vormt in de huidige situatie een aantrekkelijk foerageergebied voor een watergebonden soort als de Watervleermuis en de omliggende oeverzone en struwelen zijn aantrekkelijk voor soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger.

Overige zoogdieren

Er is specifiek gelet op het voorkomen van een zwaarder beschermde soort als Steenmarter (FFW tabel 2). In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen als uitwerpselen, prenten en prooi-resten die kunnen duiden op de aanwezigheid van Steenmarter. Er zijn geen potentieel geschikte verblijfplaatsen van Steenmarters gevonden en deze wordt zodoende ook niet verwacht in het plangebied.

Binnen de planlocaties zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren als Gewone bosspitsmuis, Bosmuis, Veldmuis, Aardmuis, Rosse woelmuis, Mol en Egel (allen FFW tabel 1) aangetoond of te verwachten. Voor deze soorten geldt automatisch vrijstelling van de Flora- en faunawet.

3.4 Broedvogels

Aangezien het veldbezoek na de broedperiode van veel vogels is uitgevoerd, is geen volledig beeld verkregen van de broedvogelsamenstelling in het onderzoekgebied. Wel is op basis van expert judgement een betrouwbare inschatting te maken van de mogelijk aanwezige broedvogels.

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor nog 34 andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Als nesten van deze soorten worden aangetroffen dient een omgevingscheck te worden uitgevoerd. Een deskundige moet vaststellen of voor de soort een vervangend nest te vinden is in de omgeving. Als dat niet het geval is dient voor zover mogelijk een alternatief nest te worden aangeboden. Indien dat ook niet mogelijk is dient er ontheffing te worden aangevraagd.

Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is. Ze worden er op basis van terreinkenmerken ook niet verwacht.

Overige soorten

De oeverzones van de plas vormen geschikt broedbiotoop voor soorten als Meerkoet, Wilde eend, Dodaars (er is tijdens het veldbezoek een paartje met niet vliegvlugge jongen waargenomen), Fuut, Kuifeend, Waterhoen, Rietgors, Kleine karekiet en Fitis. Aanwezige bomen, struiken en ruigtes vormen geschikt broedbiotoop voor algemene soorten zoals Merel, Koolmees, Tjiftjaf, Houtduif, Grasmus, Winterkoning, Fitis, Bosrietzanger en Zwartkop. Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart.

Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden

aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Wanneer in de periode tussen half juli en half november gestart wordt met de werkzaamheden is het van belang om na te gaan of bewoonde nesten van Houtduif aanwezig zijn in de invloedssfeer van de plannen. Houtduif kan namelijk broeden tot half november.

Door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen. Indien blijkt dat broedvogels afwezig zijn is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden.

3.5 Amfibieën

In de plas zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen. Omdat er vis aanwezig is in de plas vormt het alleen geschikt voortplantingsbiotoop voor de algemene laag beschermde Gewone pad. Zwaarder beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

In de strooisellaag in de aanwezige bosschages is overwintering te verwachten van soorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Het betreft hier algemene, laag beschermde soorten (FFW tabel 1) waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de Flora- en faunawet.

Effecten op overwinterende amfibieën kunnen geminimaliseerd worden door de werkzaamheden uit te voeren buiten de overwinteringsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/nabij water.

3.6 Vissen

De oeverzone van de plas is tijdens het veldbezoek bemonsterd met een steeknet, waarbij zijn geen vissen vastgesteld. Vanwege de aanwezigheid van visetende vogelsoorten (Fuut) is de aanwezigheid van vis zeer aannemelijk. Vanwege de geïsoleerde ligging ten opzichte van wateringen en sloten in de omgeving worden geen soorten als Kleine modderkruiper of BERPJE (beide FFW tabel 2) verwacht in de plas.

3.7 Overige soortgroepen

Overige strikt beschermde soorten zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. In het plangebied zijn ook geen reptielen, beschermde ongewervelden of soorten van de Rode lijst aangetroffen en/of te verwachten.

4 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Crombaghs, B.H.J.M., Berg, N. van den & A.B. Goutbeek (2002). Vissen in Overijssel. Verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel. Provincie Overijssel, Zwolle.
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, 26 augustus 2009.
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV, 26 augustus 2009.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden.(www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Overijssel (2009a). Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel'. <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>
- Provincie Overijssel (2009b). Omgevingsvisie Overijssel; Visie en uitvoeringsprogramma voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel. Mei 2009, Provincie Overijssel.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

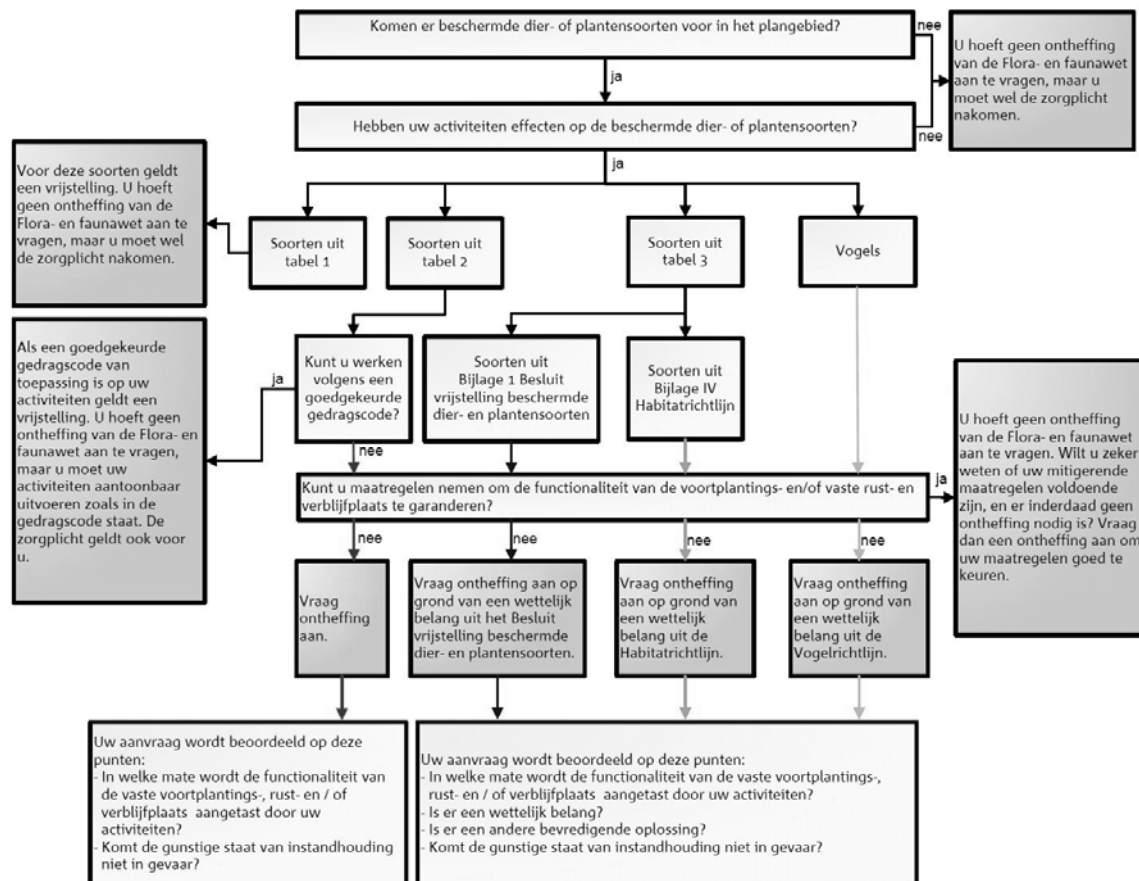
Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in

de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.